

Olumlu ve olumsuz etkileriyle kitle turizmi

Yazar

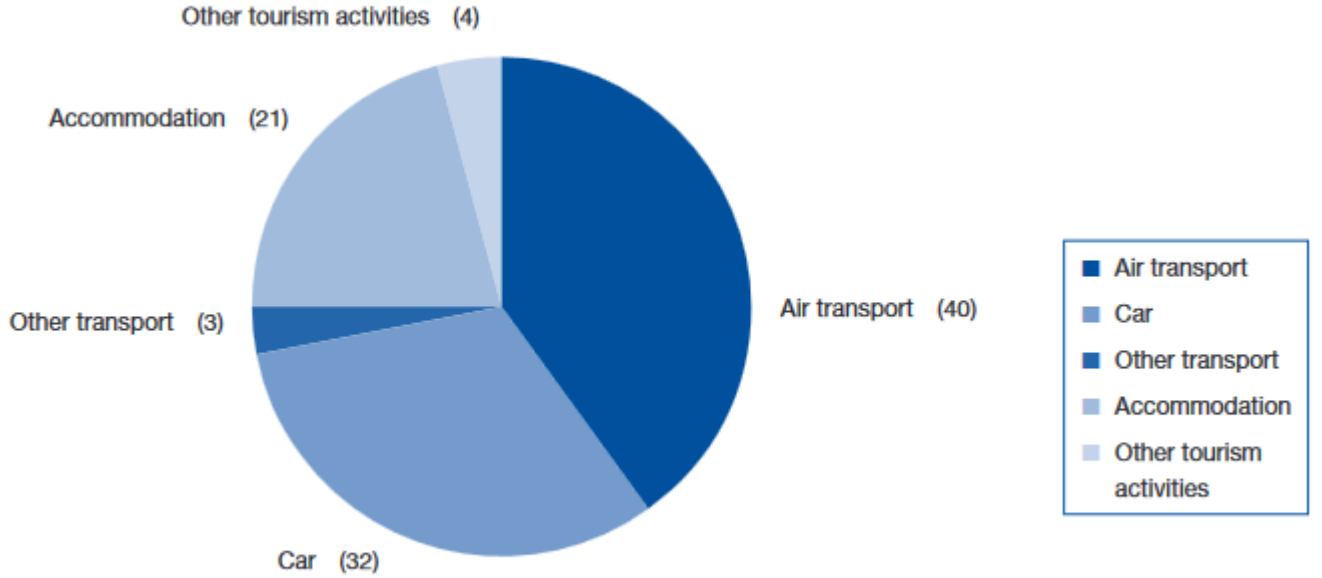
Yüksel Atakan

-

28 Haziran 2024

BİLİM VE GELECEK DERGİSİ

1.1 Contribution of various sub-sectors to tourism CO₂ emissions, 2005 (%)

Source: World Tourism Organization and United Nations Environment Programme (2008).

Turizmin alt sektörlerinin CO₂ salınımına % katkıları (sağdan aşağıya ve sola doğru sırasıyla: Hava yollarıyla taşıma, otomobil, diğer taşıma, otel ve evlerde ağırlama, diğer turizm etkinlikleri).

Yüksel Atakan

Dr. Y. Müh., Almanya

Gitgide artan turizm gelirleri özellikle azgelişmiş ülkelere döviz, insanlara kazanç sağlamasının yanı sıra, farklı ülkelerin insanların da birbirlerine yaklaşmasını, birbirlerini yakından daha iyi tanımlarını da sağlıyor.

Dünya Turizm Ajansına göre (UNWTO), turizm, en hızlı büyüyen endüstrilerden biri olup Dünya ekonomisine % 10'dan fazla katkıda bulunuyor: Yabancı gezgin sayısı 1950'lerde 25 milyondan başlayarak, 1977'de 166 milyon ve 2018'de de 1,5 milyar sayısına ulaştı ve 2030'da da 2 milyara yaklaşacak. 2019'da Turizm, Dünya'daki işlerin % 10 kadarını (334 milyon kişiye iş) ve brüt gelirlerin de % 10 kadarını (yaklaşık 10 trilyon USD) sağlıyor. 2023'de turizm Dünya'da 27 milyon yeni iş yarattı.^{1,2,3}

Kitle turizminin olumsuz etkileri

Bu büyük hacimli endüstrinin, uçak, tren, otobüs ve taksi trafiğini artırmasının yanı sıra diğer malzeme ve yiyecek taşınımalarını da çok artırması sonucu ise çok daha fazla enerji gerektiği ve enerji üretim ve tüketimi için ise hem birincil enerji kaynaklarının (petrol, kömür, doğal gaz) daha çok çıkarılması, hem de elektrik santrallerinin daha fazla yapımı, işletilmesi sonucu havaya çok daha fazla CO₂ salınmasıyla iklimin olumsuz etkilenmekte olduğu açık. Kitle turizminin ayrıca doğa kirliliğini artırdığı, flora ve faunayı olumsuz etkileyerek doğal yaşamı bozduğu da gitgide belirgin hale geliyor. Örneğin bu nedenlerle Mart 2024’de Kanarya Adalarından Lanzorete’de kitle turizmine karşı “Daha fazla turist istemiyoruz” söylemiyle gösteriler yapıldı.

2022 yılında tüm Dünya’da havaya salınan toplam CO₂ miktarı yaklaşık 37 milyar ton kadardı. Bunun % 10-15 kadarının turizm kaynaklı olduğu hesaplanıyor (4-6 milyar ton).⁴

Sadece hava yoluyla 2022’de havaya salınan CO₂ miktarı 800 milyon ton. Hava trafiğinin % 60 kadarı ise turizm kaynaklı. Teknolojik gelişmelerle yeni yapılmakta olan uçakların % 20 kadar daha az yakıt kullanacakları ise bekleniyor. Ayrıca uçakların, motorlarının ve işlemelerinin optimize edilerek daha az yakıtla çalışmalarının 2050 yılına kadar geliştirilmesi umuluyor.⁵ Biyojet denilen yakıtın da kullanılması düşünülüyor. Teknolojideki tüm bu gelişmelerin uygulanmasıyla havacılık dalında havaya salınan CO₂ miktarı azaltılabilecek.

Turizmin olumsuz etkileri, ilgili çevrenin kaldırabileceği turist sayısını aştığında başlıyor. Dünyanın çok çeşitli yerinde doğa harikası olarak bilinen yerler aşırı turist sayısı ile bozuluyor (Örneğin bizdeki Pamukkale travertenleri). Pamukkale travertenlerini 2019 yılında 2,5 milyon turist ziyaret ettiği gazetelerde yer aldı. Pandemi nedeniyle girişlerin yaklaşık 1 aydır durduğu Pamukkale, uzun süredir kapalı kalması nedeniyle daha beyaz görüntüsüyle dikkat çekti.

Hava kirliliği, sayıları gitgide artan otellerin ocak ve klimalarıyla artarken, çevreye ve sulara verilen atıkların tam temizlenememeleri fauna ve florayı da bozuyor. Orman yangınları artıyor. Doğal kaynakların daha fazla kullanımıyla çevre yoksullaşiyor. Çevre halkının kullandığı sular ve vegetasyon, otellerin kullandığı sular ve yüzme havuzlarıyla git gide azalıyor. Artan golf ve tenis alanlarıyla ve bunların sürekli sulanmasıyla toprak aşırı bozulurken tarım alanları ve çok yerde kuyu suları azalıyor. Aşırı su kullanımı, atık su miktarını da artırıyor. Örneğin sıcak Akdeniz bölgesine yaz tatiline gelen turistler kendi evlerinde kullandıkları su miktarının çok üstünde, günde 440 litre kadar, su kullanabiliyorlar.⁶

Sonuç

Diğer bir dizi yazımızda da vurguladığımız gibi aşırı artan Dünya enerji tüketimi ve dolayısıyla CO₂ artımının, pek söylenmeyen 3 ana nedeni var:

1) Aşırı nüfus artımı. 2050’de Dünya nüfusunun 9-10 milyar olması bekleniyor. Daha fazla nüfus, daha fazla enerji üretimi ve tüketimi demek. Örneğin 70’li yıllarda Türkiye nüfusu 35 milyon iken, bugün nüfusumuz 85 milyon. Bu artan nüfusa yiyecek, giyecek, yol, bina, okul, su, taşıt vd. ise daha fazla enerji ve daha fazla elektrik santrali gerekeceği açık.

2) Konfor (gitgide daha konforlu yaşıyoruz ve bu arada daha çok geziyoruz). Bu ise 2-3 kat daha fazla enerji kullanımı demek

3) Savurganlık (Evimize giren 3 torba yiyecekten 1 torbası çöpe gidiyor ve Türkiye de savurganlıkta başı çeken ülkelerden biri). Bu ise % 30 daha fazla enerji kullanımı demek.

Kısır döngü: Bizler kendi yaşam tarzımızı değiştirmedikçe daha çok enerji tüketeceğiz daha çok enerji santraline gerek duyacağız ve sonunda havaya da daha çok CO₂ salınacağı açık. Yenilenebilir enerjilerin yetmeyeceği ve onların da tertemiz ve bedava olmadığı biliniyor ama söylenmiyor. Her 25 yılda bir yenilenmesi gereken ve içlerinde kurşun, gümüş, kadmiyum ve antimon gibi zehirli maddeler de bulunan güneş panelleri sayısının ise yakın gelecekte Everest dağına 5-10 kat aşacağını bunların tümünün ise geri dönüşümlerinin yapılamayacağı, çöplüklerde yığılacakları da açıklanmıyor.⁷

DİPNOTLAR

1) Travel & Tourism Economic Impact | World Travel & Tourism Council (WTTC)

2) Tourism and Globalization 2023 » Vision Essay

3) https://www.pichimahuida.info/Pichimahuida/lago-leones_files/Tourism%20is%20responsible%20for%208%2525%20of%20greenhouse%20gas%20emissions.pdf

4) CO2 Emissions in 2022 – Analysis – IEA

5) <https://www.iea.org/energy-system/transport/aviation>

6) <https://www.gdrc.org/uem/eco-tour/envi/one.html>

7) Güneş ve rüzgardan elektrik tertemiz ve bedava mı?, Y.Atakan, Sarmal yayınları, 2023.

Not: Bu yazımız Bilim ve Gelecek dergisi Temmuz 2024 sayısında yayınlanmıştır.